

Beredskabsplan i forhold til overgreb mod børn og unge i Læsø Kommune

Indledning

Beredskabsplanen er udarbejdet med henblik på at forebygge, tidligt opspore samt håndtere sager med overgreb mod børn og unge i Læsø Kommune.

Alle medarbejdere, der arbejder med børn og unge mellem 0-18 år, har ansvar for at beskytte børn og unge samt reagere på, hvis børn og unge udsættes for vold eller seksuelle krænkelser.

Beredskabsplanen beskriver, hvordan du som leder, medarbejder eller borger skal reagere og handle, hvis der opstår en bekymring, mistanke eller viden om vold eller seksuelle overgreb mod et barn eller en ung på Læsø.

Læsø Kommunes beredskab ved viden eller mistanke om overgreb mod børn og unge henvender sig således både til ledere og ansatte i daginstitution, skole, SFO, ungdomsskole, klub, sundhedspleje, tandpleje, aflastnings- og plejefamilier, samt til alle borgere på Læsø.

Ansatte, der arbejder med børn og unge, udgør en meget væsentlig del af deres omgivelser, og som ansat har man derfor en særlig pligt til at være opmærksom på, om de børn og unge, man kommer i kontakt med, er i en situation, der kræver hjælp fra omgivelserne.

Beredskabsplanen tager udgangspunkt i Socialstyrelsens vejledningsmateriale "*Kommunalt beredskab – vejledningsmateriale til håndtering af sager med overgreb mod børn og unge*" samt egne og andre kommuners erfaringer og beredskabsplaner. Ligeledes er beredskabsplanen udarbejdet i samarbejde med Socialstyrelsens Indsatsteam Overgreb.

1. Baggrund og formål med et beredskab

Lovmæssigt tager beredskabet udgangspunkt i Servicelovens §19 stk.5:

Kommunalbestyrelsen skal udarbejde et beredskab til forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om overgreb mod børn og unge. Beredskabet skal udformes skriftligt, vedtages af kommunalbestyrelsen og offentliggøres. Kommunalbestyrelsen skal revidere beredskabet løbende efter behov, dog med maksimalt 4 års intervaller.

Det er nødvendigt at have et beredskab mod overgreb fordi:

- Børn og unge har krav på den bedst mulige hjælp
- Området er komplekst i lovgivning og i praksis
- Ikke 2 tilfælde er ens. Der er mange "gråzone-sager".
- Det hjælper os til at huske alle detaljer midt i håndtering af krise, følelser, usikkerhed og handletrang.
- Det giver bedre overskud til at fokusere på barnet/den unge.
- Det giver overblik over andres og egne roller og opgaver i det tværfaglige samarbejde omkring barnet/den unge.
- Det giver os overblik over de handlemuligheder vi har – afhængigt af, hvem mistanken retter sig mod.

Formålet med et beredskab er:

- At afklare begreber
- At formidle viden om tegn og signaler på børn og unges mistrivsel, herunder om der kan være tale om vold eller seksuelle overgreb.
- At øge bevidstheden om handlemuligheder og handlepligt i forbindelse med viden eller mistanke om vold eller seksuelle overgreb.
- At tilstræbe en hurtig, ensartet og professionel håndtering af sager om overgreb.
- At sikre at alle ansatte, som arbejder direkte med børn og unge, kender og anvender Læsø Kommunes handlevejledninger ved vold og seksuelle overgreb.
- At skabe grundlag for fortsat at arbejde med forebyggelse af overgreb mod børn og unge.

I Læsø Kommune betragtes børn og unge som selvstændige aktører og ikke blot som en del af en familie og en kultur.

"Børn skal høres, og der er faktisk ikke nogen aldersgrænse for at tage børn alvorligt. Det er det radikale nye syn på børn, at der er områder, hvor de som subjekter i deres eget liv ved bedst, og det er her, i som voksne skal ind, og både lytte efter og tillægge deres ord den vægt, de fortjener". (Per Schultz Jørgensen: "Børn er deltagere – i deres eget liv.")

At kunne lytte i en mere omfattende forstand forudsætter *en relation* mellem barn og voksen, der hviler på tillid og empatisk indlevelse fra dig som voksen. Det er ikke nok for børn at have "ret" til at fortælle om deres situation. De skal også turde bruge denne ret. Det vil sige, at have tillid til den voksne og til, at den voksne bruger informationerne fra dem på en ansvarsfuld måde.

Sager om overgreb kan være komplekse at håndtere. Derfor er det vigtigt, at alle der arbejder med børn og unge under 18 år, gør brug af de muligheder der er for tværfaglige drøftelser og vejledning omkring børn og unge, både på det generelle plan og i konkrete sager.

Beredskabsplanen vil være tilgængelig på Læsø Kommunes hjemmeside i opdateret tilstand.

2. Forebyggelse af vold og seksuelle overgreb på Læsø

Børn og unge har krav på de bedst mulige vilkår i deres opvækst. De har krav på beskyttelse, udvikling og inddragelse, og de har krav på at blive set og hørt. Disse vilkår er ikke alene forældrenes ansvar, men skal også være til stede i Børnehuset, på skolen, i SFO m.v.

Lokal viden om handlemuligheder og pligt

Daginstitution, skole, SFO mv. arbejder målrettet med at forebygge overgreb mod børn og unge. Derfor er det også vigtigt, at alle medarbejdere er bekendt med kommunens beredskabsplan – og at vi er i stand til at bruge den i praksis.

Procedure ved ansættelse af medarbejdere i Læsø Kommune, som har med børn og unge at gøre:

På Læsø har vi en fast ansættelsesprocedure, og ved ansættelse af nye medarbejdere bliver der:

- Indhentet udvidet straffeattest samt børneattest inden ansættelse. Dette gælder både fastansatte og vikarer.

- Gennemført grundige samtaler med information om beredskab og underretningspligt som obligatorisk viden.

2.a. Forebyggelse på det organisatoriske plan

De organisatoriske rammer skal understøtte de pædagogiske metoder og bidrage til, at børnene og de unge får ro til at udvikle sig.

Værdier, normer, politikker, regler og procedurer udfordres løbende gennem dialog. Vi har derfor også jævnligt fælles drøftelser blandt medarbejderne om, hvordan man skaber et trygt miljø, der understøtter, at børn og unge ikke udsættes for vold og seksuelle overgreb.

2.b. Forebyggelse på det faglige plan

At arbejde med forebyggelse af vold og seksuelle overgreb mod børn og unge på det faglige plan handler i høj grad om, at man som leder og medarbejder besidder en faglig viden om:

- Tegn og reaktioner hos børn og unge der udsættes for vold og overgreb
- Børn og unges seksualitet og grænsen mellem legitim seksuel adfærd og bekymrende seksuel adfærd.
- Forståelsen og tolkningen af børn og unges reaktioner på vold og seksuelle overgreb.
- Mulige skadesvirkninger for børn og unge, der udsættes for vold og seksuelle overgreb.
- Grooming og den forførelses- og manipulationsproces, der ofte går forud for, at et overgreb finder sted.
- Det kommunale beredskab og kendskab til forskellige handleveje i sager med overgreb mod børn og unge.

2.c. Forebyggelse på det personlige plan

Fagpersoner kan blive følelsesmæssigt påvirkede, når de møder børn og unge, der har været udsat for omsorgssvigt og ikke mindst vold og seksuelle overgreb i deres opvækst. Fagpersoners personlige erfaringer, holdninger, normer og barrierer i forhold til temaerne vold og seksuelle overgreb bliver aktiveret, hvis et barn eller en ung har været udsat for vold og seksuelle overgreb. I de situationer kan medarbejderne opleve at få sine personlige grænser og blufærdighed overskredet, ligesom det kan opleves svært at rumme, hvis børn og unge fortæller om vold og seksuelle overgreb.

Kendskab til egne personlige grænser og barrierer er afgørende for en professionel og faglig kvalificeret indsats og støtte til børnene / de unge. En vigtig del af den forebyggende indsats er derfor, at man som fagperson er i stand til at registrere og rumme de personlige følelser og reaktioner, der opstår.

3. Begreber i sager om vold og seksuelle overgreb

For at kunne observere og reagere på viden eller mistanke om vold og seksuelle overgreb er det nødvendigt at definere, hvad der forstås ved vold og seksuelle overgreb, og at uddybe de begreber, som knytter sig hertil. De anvendte definitioner tager afsæt i de definitioner, som SISO (Det nationale videnscenter for sociale indsatser ved vold og seksuelle overgreb mod børn og unge) anvender for vold og seksuelle overgreb.

Vold

DEFINITION

Vold er en handling eller trussel, der uanset formålet kan krænke en anden persons integritet, eller som skræmmer, smerter eller skader personen – uanset om personen er et barn eller en voksen. Volden kan have samme effekt på andre personer, der overværer eller overhører handlingen. Volden kan både være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt.

Uanset typen af vold, der begås mod et barn, så er der tale om en adfærd fra forældrene eller andre omsorgsgivere, som er ødelæggende for eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet. Enhver form for vold bringer barnets udvikling og sundhed i fare. (Socialstyrelsen 2014)

Strafferetslige bestemmelser

Når et barn udsættes for fysisk eller psykisk vold, er der tale om, at barnet ufrivilligt udsættes for en adfærd fra forældrene eller andre omsorgsgivere, som kan bringe barnets sundhed, udvikling og trivsel i fare. Strafferetligt er vold opdelt i en række kategorier og strafbare handlinger med beskrivelse af strafferammer, jf. følgende paragraffer i Straffeloven:

STRAFFELOVEN

§244. Den, som øver vold eller på anden måde angriber en andens legeme, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år.

§245. Den, som udøver et legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, straffes med fængsel indtil 6 år. Har et sådant legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særlig skærpet omstændighed.

§245a. Den, som ved et legemsangreb med eller uden samtykke bortskærer eller på anden måde fjerner kvindelige ydre kønsorganer helt eller delvist, straffes med fængsel indtil 6 år.

§246. Har et legemsangreb været af så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige skader eller døden til følge, at der foreligger skærpede omstændigheder, kan straffen stige til fængsel i 10 år.

FORÆLDREANSVARSLOVEN

§2, stk.2: Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende handling.

Seksuelle overgreb

DEFINITION

Seksuelle overgreb mod børn kan karakteriseres ved følgende:

- Den voksne udnytter barnets tillid
- Det seksuelle overgreb krænker barnets integritet
- Det er en handling, som barnet ikke kan forstå eller misforstår, og som barnet ikke er modent til at give samtykke til

- Det seksuelle overgreb er et udtryk for den voksnes behov og på den voksnes betingelser, eller et udtryk for børn og unge, der udsætter andre børn og unge for seksuelt grænseoverskridende adfærd.
- Det er en handling, som overskrider samfundets lovgivning og den almindelige moral (SISO).

Strafferetslige bestemmelser

Denne forholdsvis brede definition kan suppleres med bestemmelserne fra den danske straffelov. Ifølge Straffeloven er det strafbart at have et seksuelt forhold til personer under 15 år.

Den strafferetlige definition af seksuelle overgreb findes i straffelovens kapitel 23 og 24, som omhandler forbrydelser mod kønssædeligheden.

Følgende kategorier af handlinger er strafbare:

STRAFFELOVEN

§210. Samleje eller andet seksuelt forhold end samleje med slægtning i nedstigende linje. Adoptionsforhold sidestilles med biologisk slægtskab. Samleje eller andet seksuelt forhold mellem søskende.

§216. Voldtægt

§§219, 222, 223, 225. Samleje eller andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 15 år – dog 18 år, hvis barnet eller den unge er betroet til undervisning / opdragelse.

§226, 234, 235. Blufærdighedskrænkelse (blotteri, beføling, beluring, verbal uterlighed) samt optagelse, besiddelse og udbredelse af fotos / film osv. af person under 18 år.

4. Mulige tegn og reaktioner på vold og seksuelle overgreb

Børn og unges tegn og reaktioner på overgreb er komplekse, flertydige og multifaktorielle. Der kan både være somatiske, psykologiske og sociale aspekter i et barns eller en ung's bekymrende adfærd eller mistrivsel. Samtidig er det vigtigt at være opmærksom på, at tegn på mistrivsel ikke nødvendigvis er ensbetydende med tegn på overgreb. Tegn på mistrivsel kan også vise sig ved andre belastende oplevelser som f.eks. skilsmisse, et nært familiemedlems sygdom eller død eller skoleproblemer. Manglende trivsel kan også have udgangspunkt i andre former for omsorgssvigt, ligesom det kan være udtryk for, at fundamentale udviklingsbehov ikke dækkes. Derfor er det ikke muligt at udarbejde en facitliste, der rummer tegn og reaktioner, som kan bruges som tjekliste, når man har en mistanke og er i tvivl.

Seksuelle overgreb

Seksuelle overgreb - fysiske tegn

Småbørn	Mellemstore børn	Teenagere
• Rødmen omkring kønsorganerne, skede- og endetarmsåbning • Smerte, kløe udslæt omkring kønsorganer, skede og endetarmsåbning • Vaginal blødning, blødning fra kønsorganer og endetarmsåbning • Blærebetændelse, skedekatar • Blod i underbukserne • Svært ved at gå eller sidde • Mave og fordøjelsesvanskeligheder • Klager over utilpashed • Stoppe ting / objekter op i skede og endetarmsåbning • Ufrivillig vandladning, encoprese • Revner i mundvige, sår i munden • Pådragelse af seksuelt overførte sygdomme • Synkebesvær / ubehag ved bestemte fødevarer • Usædvanlig kropslugt (sæd) • Følger ikke normal vækstkurve	• Mellemstore børn vil udvise de samme fysiske tegn og symptomer som småbørn Desuden: • Psykosomatiske klager over smerter i underlivet, hovedpine, mavepine mm. • Vanskeligheder med kropslig kontakt, berøring • Mangelfuld eller overdreven personlig hygiejne	Teenagere vil udvise samme tegn og symptomer som småbørn og mellemstore børn. Desuden: • Tidlig seksuel aktivitet • Tidlig graviditet og abort • Forsøg på at tilbageholde / skjule fysisk udvikling

Seksuelle overgreb - psykiske tegn

Småbørn	Mellemstore børn	Teenagere
• Humørsvingninger • Tristhed • Angst • Uforklarlig gråd, skrigture • Mareridt, bange for at falde i søvn • Udvide ligegyldighed, robotlignende adfærd • Ensomhedsfølelse • Isolation • Reagerer ikke på opfordring til kontakt / trækker sig ind i sig selv • Mistillid til voksne • Utryk tilknytning • Dissociation • Ukritisk i kontakten til andre	• Mellemstore børn vil udvide de samme tegn og symptomer som småbørn. Desuden: • Lav selvfølelse • Magtesløshed • Apati • Skyldfølelse • Skamfølelse • Begyndende depression • Indadvendthed	• Teenagere vil udvide de samme tegn og symptomer som småbørn og mellemstore børn Desuden: • Depression • Mistillid til andre • Manglende identitetsfølelse • Forvirret omkring kønsidentitet • Forøget skyld – og skamfølelse

Seksuelle overgreb – Sociale og adfærdsmæssige tegn

Småbørn	Mellemstore børn	Teenagere
• Ændring i adfærd • Seksualiseret adfærd • Overdrevet / tvangspræget onani • Usædvanlig interesse i og viden om seksualitet ud over alders- og udviklingsmæssigt niveau • Koncentrationsvanskeligheder f.eks. ved leg og samvær med andre • Leg med dukker, hvor seksuelle overgreb illustreres • Regredierende adfærd, babysprog • Udadreagerende, aggressiv adfærd, sparke, bide, slå • Hyperaktivitet • Frustration og vrede • Frygt for og modvilje mod bestemte personer eller steder • Umotiveret gråd • Tavshed	• Mellemstore børn vil udvide de samme tegn og symptomer som småbørn Desuden: • Indlæringsvanskeligheder, manglende koncentration' • Udvide voksen, seksuel adfærd, gå forførende, flirtende • Påfaldende påklædning • Manglende blufærdighed eller overdreven blufærdighed i forhold til egen krop og i relation til omgivelserne • Begyndende selvdestruktiv adfærd • Tab af kompetencer • Begyndende udvikling af beskyttelsesstrategier for at undgå seksuelle overgreb eller afsløring heraf.	•

• Selvskadende adfærd	• Mobning • Begyndende selvmordstanker	
---	---	--

Vold

Mulige tegn og reaktioner

Nedenstående oversigt beskriver en række forskellige mulige tegn og reaktioner på vold. Vi skelner mellem fysiske, psykiske og sociale/adfærdsmæssige tegn og reaktioner.

Fysiske tegn	Psykiske tegn	Sociale og adfærdsmæssige tegn
• Mærker efter slag • Brandmærker • Sår på kroppen • Mærker efter kvælningsforsøg • Brud på arme og ben, kraveben eller andre knoglebrud • Symptomer på "shaken baby syndrome" • Hyppige skadestuebesøg • Psykosomatiske klager • Vanskeligheder med kropslig kontakt, berøring • Søvnvanskeligheder	• Tristhed • Indadvendthed • Ensomhedsfølelse, føler sig anderledes • Isolation • Utryk tilknytning • Mistillid til voksne • Dissociation • Lav selvfølelse • Hjælpeløshed, magtesløshed • Skyldfølelse, skamfølelse • Begyndende depression • Manglende identitetsfølelse • Svært ved at løsrive sig fra forældre/løsrive sig for hurtigt • Post traumatisk stress disorder (PTSD)	• Koncentrationsvanskeligheder ift. Leg og samvær med andre • Leg med f.eks. dukker, hvor vold illustreres • Vanskeligheder med impuls kontrol • Indlæringsvanskeligheder • Tab af kompetencer • Udadreagerende, aggressiv adfærd • Følelse af frustration og vrede • Hyperaktivitet, hypersensitivitet • Angst • Selvdestruktiv og selvskadende adfærd • Udvikling af beskyttelsesstrategier for at undgå vold eller afsløring heraf • Overtilpassethed • Vanskeligheder med at regulere følelser

Grooming

DEFINITION

Begrebet grooming anvendes om den proces, hvor krænkeren bearbejder, overtaler, forfører og manipulerer et barn eller en ung til at medvirke i seksuelle aktiviteter. Der er tale om en proces, hvor krænkeren gradvist opbygger en relation. En relation, som senere gør det muligt at udsætte barnet for seksuelt overgreb. Den manipulation og gradvise nedbrydning af barnets grænser, der finder sted, kan være en langvarig og skjult proces. Det er vigtigt, at fagpersoner har viden om og kan identificere denne proces i arbejdet med at opspore og forhindre seksuelle overgreb.

5. Handleveje for medarbejder, leder og Kommune

Fagpersoner, der til daglig arbejder med børn og unge, kan ofte være de første til at opdage, eller få mistanke om, at et barn eller en ung har været udsat for overgreb. Det kan f.eks. ske, ved at barnet eller den unge betror sig til en fagperson, eller ved, at fagpersonen bliver opmærksom på, at barnet eller den unge udviser tegn eller signaler på mistrivsel, der kan betyde, at barnet eller den unge har været udsat for overgreb.

Når der opstår bekymring for, at et barn eller en ung udsættes for vold eller overgreb, sætter det gang i en proces, der er belastende for både forældre, børn og medarbejdere. Overgreb mod børn vækker derudover voldsomme følelser af afsky og afmagt hos alle involverede, og sagerne stiller derfor ekstra store krav til en professionel håndtering fra de implicerede fagpersoner.

Derfor er det vigtigt, at der er klare retningslinjer for, hvordan sagerne skal håndteres, og at alle ansatte kender retningslinjerne.

Grad af viden

Graden af viden vil have betydning for, hvordan man som fagperson skal agere, når man får kendskab til eller mistanke om overgreb mod børn og unge.

Man kan skelne mellem 3 typer af "viden":

1. Bekymring
2. Mistanke
3. Viden

Bekymring:

En bekymring er en diffus oplevelse af, at der er noget galt med et barn eller en ung eller i dets familie. Man har ikke en konkret viden om en konkret handling begået af en bestemt person. Bekymringen bør derfor i første omgang alene føre til observation af barnet eller den unge i en periode og evt. samtale med forældrene, med mindre bekymringen går på at forældrene begår overgreb mod barnet eller den unge.

Som medarbejder skal man drøfte sin bekymring med sin leder og aftale observation af barnet eller den unge og en evt. samtale med forældrene.

Mistanke:

Mistanke forstås som mere end en bekymring. Mistanken handler f.eks. om, at barnet eller den unge har været udsat for grænseoverskridende adfærd eller fysisk eller psykisk voldelig handling fra enten en voksen eller et andet barn. Mistanken kan opstå på baggrund af en nærmere observation af barnet eller den unge, barnets/den unges egne udsagn om hændelser, der har fundet sted, udsagn fra andre, eller oplysninger man har fået fra anden side.

Som medarbejder skal man drøfte sin mistanke med sin leder, og **der skal udarbejdes en underretning**.

Viden:

Konkret viden har man i de situationer, hvor et barn eller en ung har været udsat for en konkret handling i form af overgreb fysisk, psykisk eller seksuelt, begået af en eller flere personer. Denne viden kan komme fra udsagn fra barnet eller den unge selv, eller fra vidner eller fra tilståelse fra den person, som har udsat barnet/den unge for overgreb.

*Som medarbejder skal man drøfte sin viden med sin leder, og **der skal udarbejdes en underretning**.*

5.1 Underretningspligt

Får man kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år udsættes for forhold, som er til fare for dets udvikling og sundhed, har man pligt til at underrette kommunen. Underretningspligten gælder uanset, om der allerede er et samarbejde i gang eller omkring barnet eller den unge. Underretningspligten gælder også, selvom du eller andre tidligere har underrettet om det samme barn.

*Der skelnes mellem **almindelig** og **skærpet underretningspligt**.*

1. Almindelig underretningspligt:

Serviceoven §154:

Den der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældre eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen.

2. Skærpet underretningspligt:

Personer, der udover offentlig tjeneste eller offentligt hverv, har skærpet underretningspligt, hvis man under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage, at et barn eller en ung har behov for særlig støtte eller har været udsat for overgreb. Underretningspligten er personlig.

Serviceoven §153 stk.1:

Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, skal underrette Kommunalbestyrelsen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til, eller grund til at antage,

- At et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte
- At et barn umiddelbart efter fødslen kan have behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold

- At et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte på grund af barnets eller den unges ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligten.
- At et barn eller en ung under 18 har været udsat for overgreb.

Hvis du har mistanke om eller kendskab til et barn eller ung, som er udsat for omsorgssvigt, overgreb eller på anden måde har brug for hjælp, skal du underrette kommunen - også selvom du er i tvivl.

Hvad skal en underretning indeholde?

Anbefalingerne til indholdet og formen af underretningen er afhængig af, om man er professionel eller privat underretter. Der er ingen formkrav til private underrettere – underretningen skal dog ske til Frederikshavn Kommunes Center for Familie, se anvisninger nedenfor.

For professionelle anbefales det, at underretningen er så konkret og objektivt beskrevet som muligt, tolkninger og vurderinger skal undlades. *Underretningen skal udarbejdes på et fagligt, sagligt grundlag.*

Underretningen skal så vidt muligt indeholde oplysninger om barnets, søskendes og forældrenes navn og adresse, forældremyndigheden, barnets alder og skole. Hvis underretteren kender barnets psykiske, fysiske og sociale forhold, skal disse beskrives. I underretningen skal de konkrete datoer for episoderne, der giver anledning til underretningen, anføres:

Hvad er observeret, hvornår og under hvilke omstændigheder. Det skal fremgå af underretningen, om forældrene er orienteret. Hvis der er viden, eller mistanke om vold eller seksuelle overgreb mod et barn eller en ung, må underretningen aldrig undlades på grund af sparsomme eller mangelfulde oplysninger om barnet/den unge. Der kan altid underrettes på de foreliggende oplysninger. Hvis mistanken om vold eller seksuelle overgreb retter sig mod en eller begge forældre, orienteres de ikke om underretningen.

OBS vedr. orientering af forældre!

Forældre/stedforældre/værge eller andre i forældres sted skal som udgangspunkt altid orienteres og inddrages omkring fremsendelse af underretning, dog gælder der særlige forhold, når det drejer sig om vold eller seksuelle overgreb. Hvis mistanken retter sig mod én eller begge forældre eller stedforældre, må du ikke orientere dem om underretningen. Skulle der blive tale om en anmeldelse til politiet, koordinerer kommunen og politiet, hvornår forældrene orienteres om underretningen.

Sådan underretter du:

Du kan underrette til Frederikshavn Kommunes familieafdeling på flere forskellige måder:

1. Ring til Underretningstelefonen (OBS: må *kun* bruges til underretninger) Tlf. 24 87 55 91
2. Underret skriftligt: <https://frederikshavn.dk/selvbetjening/borger/familie-boern-og-unge/underretning-om-udsatte-boernunge-ikke-anonym/> - selvbetjeningsløsning
3. Underret skriftligt anonymt: <https://frederikshavn.dk/selvbetjening/borger/familie-boern-og-unge/underretning-om-udsatte-boernunge-anonym/> - selvbetjeningsløsning
4. Underret skriftligt som professionel: (eksempelvis læge, jordemoder, lærer, pædagog mv.)
<https://frederikshavn.dk/borger/familie-boern-og-unge/bekymring-for-et-barn/vaerd-at-vide-naar-du-underretter-som-professionel/> - selvbetjeningsløsning
5. Send en mail til Center for Familier - se kontaktoplysninger nederst på siden
6. Send et brev pr. post til Center for Familier - bemærk, leveringstiden vil være flere dage
7. Mød personligt op

Du kan desuden finde praktiske anvisninger og mere information om underretning på Familiecenterets hjemmeside via linket nedenfor:

<https://frederikshavn.dk/borger/familie-boern-og-unge/bekymring-for-et-barn/>

Frederikshavns KommuneS Center for Familie, Rådhus Allé 100, 9900 Frederikshavn, Tlf. 98 45 50 00

(Bed om at tale med Center for Familie)

I akut-situationer kan du ringe til Borgerservice Frederikshavn på dette tlf.nr. 98 45 55 00

Indenfor 24 timer

Center for Familie vurderer alle underretninger indenfor 24 timer, og tager stilling til, om der er behov for at handle akut i forhold til barnets eller den unges situation.

5.2 Tværfagligt samarbejde med Frederikshavn

I Læsø Kommune samarbejder Læsø Kommune og Frederikshavn Kommune om forebyggelse og håndtering af sager om overgreb over for børn og unge. Samarbejdet er tilrettelagt, så medarbejdere og ledere løbende har mulighed for tværfaglige drøftelser og vejledning omkring børn og unge, både på det generelle plan og i konkrete sager.

Frederikshavn Kommune har også en kommunal beredskabsplan. For at se planen, følg linket nedenfor:

<https://frederikshavn.dk/media/2242/beredskabsplan.pdf>

Center for Familie

Det er Frederikshavn Kommunes Center for Familie der har myndighedsansvaret i sager om overgreb mod børn og unge på Læsø. Læsø Skole, Læsø Børnehus (daginstitution) og Læsø Kommunes Socialforvaltning har således et tæt samarbejde med socialrådgiver fra Center for Familie. Socialrådgiveren er tilknyttet Læsø på fuld tid.

PPA Frederikshavn (Pædagogisk psykologisk afdeling)

Læsø Kommune har et forpligtende samarbejde med PPA Frederikshavn, som leverer alle de funktioner, som Læsø Skole og Læsø Børnehus (daginstitution) skal bruge til udredning, visitering og vejledning i forbindelse med børn og unge på Læsø med særlige behov.

Pædagogisk Psykologisk Rådgivning under PPA består af psykologer, ergoterapeuter, fysioterapeuter, tale/hørekonsulenter, småbørnsvejleder og specialpædagogiske konsulenter.

Pædagogisk Psykologisk Rådgivning yder familier, skole og daginstitution pædagogisk- psykologisk rådgivning og vejledning i forbindelse med børn og unges udvikling og trivsel i aldersgruppen er 0-18 år.

Børnehus

Et Børnehus skal benyttes i sager om overgreb, hvor der er behov for en tværsektoriel indsats mellem kommune, politi og/eller sygehusvæsen. Der er 5 regionale Børnehuse i hhv. København, Næstved, Odense, Århus og Aalborg. Læsø hører til Børnehus Nord i Aalborg. Det er socialrådgiveren i Center for Familie i Frederikshavn der skaber kontakten til Børnehus Aalborg. Når et barn eller en ung har været udsat for overgreb eller ved mistanke herom skal kommunen til brug for den børnefaglige undersøgelse benytte Børnehus Nord, jf. servicelovens § 50 b, herunder modtage råd og vejledning og få foretaget en udredning af barnets behov for særlig støtte jf. Servicelovens § 50. Politiet tager stilling til evt. retsmedicinsk undersøgelse og videoafhøring af barnet. I børnehuset inddrages endvidere sundhedsfagligt personale i en vurdering af barnets behov for lægelig undersøgelse og behandling. Barnet og dets nærmeste omsorgspersoner kan endvidere efter behov modtage krisestøtte i børnehuset.

Sundhedsplejerske

Sundhedsplejersken udfører sundhedspleje til familier med små børn og sundhedspleje til skolebørnene. Sundhedsplejersken er på Læsø hver uge, hvor hun yder sundhedspleje på Læsø Skole og ude hos familier med små børn.

6. Handleveje

Sådan handler du – handleguide ved 4 forskellige scenarier:

1. Konkret viden eller mistanke om vold og seksuelle overgreb, når mistanken retter sig mod forældre eller forældrelignende person
2. Konkret viden eller mistanke om vold og seksuelle overgreb udøvet af person i familiens netværk eller ukendt
3. Konkret viden eller mistanke om vold og seksuelle overgreb udøvet af en ansat
4. Konkret viden eller mistanke om vold og seksuelle overgreb udøvet af et barn/en ung under 15 år.

1. Konkret viden eller mistanke om vold og seksuelle overgreb, når mistanken retter sig mod forældre eller forældrelignende person

Medarbejders opgave:

- Tal ikke med forældre om mistanken.
- Drøft og afklar mistanken med din nærmeste leder.
- Skriv ned, hvilke tegn, signaler eller hændelser, der ligger til grund for mistanken.
- Hvis mistanken rejses af en pårørende eller andre, så nedskriv vedkommendes beskrivelse af den konkrete mistanke – undlad at tolke på oplysningerne.
- Når barnet ytrer sig. Lyt til barnet, men undgå at udspørge eller afhøre
 - Hold fokus på barnet, vær til rådighed. Har barnet lidt psykisk eller fysisk overlast? Tjek med din leder vedr. vigtige observationspunkter.
- Tal ikke om din mistanke med nogen, der ikke er involveret i sagen.
- Hvis din leder ikke er til stede, så kontakt den anden leder på skole- og dagtilbudsområdet:

Leder af Læsø Børnehus: Karin Skov Jerup, tlf. 23 82 63 51

Skoleleder, Læsø Skole: Anne-Mette Reeckmann, tlf. 96 21 31 27

Leders opgave:

- Tal ikke med forældre om mistanken.
- Du har ansvar for behandling af sagen, herunder ansvar for at fremsende underretning til Center for Familie.

Underretningspligten må ikke tilsidesættes, selvom der allerede er et samarbejde i gang omkring et barn.

- Hvis du er i tvivl, kan du kontakte Center for Familie og i anonymiseret form bede om hjælp til en nærmere vurdering af oplysningerne.
- Orienter din medarbejder om, hvorvidt oplysningerne har ført til underretning. Hvis du har valgt ikke at sende underretning, så oplys din medarbejder om, at vedkommende vil kunne anvende sin personlige underretningspligt.
- Tal ikke om din mistanke med nogen, der ikke er involveret i sagen.
- Orienter din egen afdeling i forvaltningen.
- Bistand til den bedst mulige håndtering af sagen internt i Læsø Børnehus/på skolen kan fås gennem:

Leder af Læsø Børnehus: Karin Skov Jerup, tlf. 23 82 63 51

Skoleleder, Læsø Skole: Anne-Mette Reeckmann, tlf. 96 21 31 27

- Pressehåndtering: Det aftales med Socialchef Lotte Keller, tlf. 21 66 00 81 hvem der i givet fald udtaler sig.

2. Konkret viden eller mistanke om vold og seksuelle overgreb udøvet af person i familiens netværk eller ukendt

Medarbejders opgave:

- Tal ikke med forældrene om mistanken.
- Drøft og afklar din mistanke med din nærmeste leder.
- Skriv ned, hvilke tegn, signaler eller hændelser, der ligger til grund for mistanken.
- Hvis mistanken rejses af en pårørende eller andre, nedskriv da vedkommendes beskrivelse af den konkrete mistanke og undlad at tolke på oplysningerne.
- Lyt til barnet og lad barnet fortælle, men undgå at udspørge eller afhøre barnet.
- Hold fokus på barnet. Vær til rådighed. Har barnet lidt psykisk eller fysisk overlast?
- Tjek med din leder vedr. vigtige observationspunkter.
- Hvis din leder ikke er til stede, så kontakt den anden leder på skole-/dagtilbudsområdet på Læsø og aftal nærmere:

Læsø Børnehus, SFO og Ungdomsskole: Leder Karin Skov Jerup, tlf. 23 82 63 51

Læsø Skole: Leder Anne-Mette Reeckmann, tlf. 96 21 31 27

Leders opgave:

- Tal ikke med forældrene om mistanken.
- Som leder har du ansvar for behandling af mistanken og for at fremsende underretning til Frederikshavn Kommunes Center for Familie.
- Vurdér oplysningerne fra din medarbejder, herunder om der er grundlag for umiddelbar underretning til Center for Familie.
- Hvis du er i tvivl, kan du i anonymiseret form Frederikshavn Kommunes Center for Familie med henblik på hjælp til en nærmere vurdering af oplysningerne.
- Der skal altid sendes underretning til Center for Familie i Frederikshavn
- Orienter efterfølgende din medarbejder om, hvorvidt oplysningerne har ført til underretning. Hvis du har valgt ikke at sende underretning, så orientér din medarbejder om, at vedkommende fortsat vil kunne anvende sin personlige underretningspligt.
- Orienter din egen afdeling i forvaltningen.
- Orientering af ansatte på institutionen/skolen.
- Håndtering af sagen internt institutionen/skolen, i form af evt. orientering til ansatte. Bistand til
- Håndtering i den konkrete sag kan fås hos Frederikshavn Kommunes Center for Familie
- Pressehåndtering: det aftales med Socialchef Lotte Keller, tlf. 21 66 00 81 hvem der i givet fald udtaler sig.

3. Konkret viden eller mistanke om vold og seksuelle overgreb udøvet af en ansat

Ved viden om seksuelt overgreb begået af en ansat i institutionen skal der af lederen øjeblikkelig rettes henvendelse til Socialchef Lotte Keller, tlf. 21 66 00 81 samt ske en underretning til Frederikshavns Kommunes Center for Familie vedr. barnet/børnene.

Socialchefen vurderer, om der er grundlag for at foretage politianmeldelse, eller om der er tale om en grundløs mistanke.

Ved mistanke om overgreb:

Medarbejders opgave:

- Medarbejder har ansvar for at kontakte nærmeste leder med sin mistanke. Også hvis mistanken er rejst af en pårørende.
- Hvis mistanken er rettet mod leder, skal medarbejderen henvende sig direkte til Socialchef Lotte Keller.
- Efter henvendelse til ledelse/forvaltning afventes nærmere tilbagemelding og medarbejder skal ikke foretage sig yderligere.

- Medarbejderen skal holde fokus på barnet/ børnene, stille sig til rådighed, men undlade at afhøre.
- Tal ikke om din mistanke med nogen, der ikke er involveret i sagen.

Leders opgave:

- Leder har ansvar for at kontakte Socialchef Lotte Keller
- Socialchefen iværksætter de fornødne interne procedurer for behandling af sagen, herunder orientering af kommunaldirektør Peter Pietras og formand for Social- og Sundhedsudvalg Lone Broe Christiansen.
- Politianmeldelse foretages enten af institutionsleder/skoleleder eller af Socialchefen.
- Forvaltningen iværksætter sammen med institutionens leder- og evt. bestyrelse - opfølgning i forhold til forældrekreds og øvrigt personale.
- Pressehåndtering: Alle henvendelser fra pressen i sådanne sager håndteres af Socialchefen og den øvrige forretningsledelse i Forvaltningen. Oplysninger til pressen sker i tæt koordination mellem kommunen og politiet.

4. Konkret viden eller mistanke om vold og seksuelle overgreb udøvet af et barn/en ung under 15 år

Foretag en vurdering af, hvorvidt en seksuel handling er udtryk for eksperimenterende leg eller et overgreb:

- a) Modenhed og aldersforskel mellem børnene.
- b) Er der tale om fælles nysgerrighed og fælles eksperimenteren?
- c) Er der krav om hemmeligholdelse?
- d) Er der brugt magt og trusler i forbindelse med børnenes samvær?
- e) Virker et af børnene modvillig eller kuet?
- f) Optræder der rituelle eller sadistiske/voldelige elementer i børnenes samvær?

Medarbejders opgave:

- Har medarbejder selv overrasket børnene i situationen, spørg da på en neutral måde om, hvad de leger/laver, og hvor de evt. har set eller kender denne leg fra. Lyt til børnene og undgå at afhøre dem.
- Drøft og afklar eventuelt din viden/mistanke med en kollega, som også kender barnet eller evt. begge børn.
- Gå til nærmeste leder og orientér om, hvad du enten har set, hørt eller gjort i den konkrete situation.

- Skriv ned, hvilke tegn, signaler eller hændelser, der ligger til grund for din viden eller mistanke – undlad tolkninger.
- Hvis du har fået din viden eller mistanke af en pårørende eller andre, nedskriv da vedkommendes beskrivelse så konkret som muligt og undlad at tolke på disse oplysninger.
- Vis i den efterfølgende periode interesse og omsorg for begge børn.
- Tal ikke om mistanken med nogen, der ikke er involveret i sagen.

Leders opgave:

- Vurdér oplysningerne fra medarbejderen, herunder om karakteren af oplysningerne tyder mere på en eksperimenterende leg end på en overgrebssituation.
- Hvis du er i tvivl om ovenstående, kan du kontakte Frederikshavn Kommunes Center for Familie, hvor sagen kan fremlægges i anonymiseret form til vurdering af oplysningerne, herunder hvornår og hvordan forældrene orienteres og inddrages.
- Hvis det er afklaret, at det drejer sig om en voldelig eller seksuel handling, skal du hurtigst muligt indkalde og/eller orientere begge børns forældre om hændelsen, men overvej sammen med rådgiver fra Center for Familie, hvordan og hvornår forældre inddrages.
- Ved samtalen med forældre skal du orientere om, at der skal indsendes en underretning til Frederikshavn Kommunes Center for Familie på hvert af børnene, så de kan få den rette hjælp og støtte.
- Anmod evt. om bistand gennem Center for Familie til den interne håndtering i institutionen, dvs. evt. orientering og drøftelse med øvrige forældre.

Må man tale med barnet?

Som fagperson kan man blive i tvivl, når der opstår en bekymring eller mistanke om vold og seksuelle overgreb mod et barn. Hvor meget må man tale med barnet? Kommer man til at ødelægge den politimæssige efterforskning? Nordjyllands Politi har udarbejdet en kort vejledning til fagpersoner, hvori bl.a. oplyses følgende:

”En del af de fagpersoner, som arbejder med børn og pludselig bliver betroet en ”hemmelighed”, kan ofte blive usikre på, hvad de må snakke med barnet om, da de har lært, ”at hvis et barn kommer med udtalelser om mulige overgreb, det har været udsat for, skal det anmeldes til politiet, og så må man ikke snakke med barnet, før barnet er videoafhørt af politiet”.

Det må man godt!

Man må bare ikke ”afhøre” barnet, og heller ikke lave sin egen ”videoafhøring”, selvom det er gjort i den bedste mening og tro på, at det så kan bruges som bevis i lighed med politiets videoafhøring. Det kan det

ikke! Der er særlige regler for, hvordan videoafhøring skal foregå og må kun udføres af specialuddannet politipersonale!

7. Det samlede beredskab

Frederikshavns Kommunes Center for Familie: Rådhus Allé 100, 9900 Frederikshavn, tlf. 98 45 50 00

(Bed om at tale med Center for Familier)

I akut-situationer kan du ringe til Borgerservice Frederikshavn på dette tlf.nr. 98 45 55 00

Læsø Kommune: Doktorvejen 2, 9940 Læsø, tlf. 96 21 30 00

Socialchef: Lotte Keller, tlf. 21 66 00 81

Læsø Skole: Leder Anne-Mette Reeckmann, tlf. 96 21 31 27

Læsø Børnehus, SFO og Ungdomsskole: Leder Karin Skov Jerup, tlf. 23 82 63 51

Nordjyllands Politi: Telefon: 96 30 14 48

Akut situation udenfor åbningstiden:

Kontakt Nordjyllands Politi på tlf. 114. Politiet kontakter kommunens sociale døgnvagt

Læsø Landpoliti: Byrum Hovedgade 51, 9940 Læsø, Tlf. 98 49 14 48

Politiassistent Per Nielsen kan kontaktes direkte på telefon 51 42 10 71.

Børnehus Nord: Gemmavej 17B, 9200 Aalborg SV. Tlf. 99 82 33 99

Sundhedsplejerske: Alle hverdage kl. 8.00 og kl. 9.00 på Frederikshavn Kommunes telefon 98 45 50 00.

Der kan også rettes henvendelse til Social- og Kulturforvaltningen i Læsø Kommune, der efterfølgende formidler kontakt til Sundhedsplejen. Tlf. 96 21 30 00.

8. Vil du vide mere

Links til yderligere viden:

Socialstyrelsen	www.socialstyrelsen.dk
Socialt Udviklingscenter	www.sus.dk
VISO	www.servicestyrelsen.dk/viso
SISO	www.servicestyrelsen.dk/siso
Januscenteret	www.januscentret.dk
Ankestyrelsen	www.ast.dk
Det kriminalpræventive råd	www.dkr.dk
Børns Vilkår	www.bornsvilkar.dk
Red Barnet	www.redbarnet.dk
Læsø Kommune	https://www.laesoe.dk/borger/familie-boern-og-unge/beredskabsplan-i-forhold-til-overgreb-mod-boern

Litteratur om emnet:

<https://vidensportal.dk/filer/litteraturlister/litteraturliste-til-temaet-seksuelle-overgreb.pdf>

9. Opfølgning og vedligeholdelse

Beredskabsplanen holdes ved lige gennem opdateringer og evaluering af fagpersoner. Der vil løbende blive fulgt op og evalueret på beredskabsplanen, ligesom der vil blive foretaget opdateringer efter behov.

Både ledelse og medarbejdere er ansvarlige for at holde sig ajour på området.

Revidering minimum hvert 4. år, næste gang den 08.10.2023.